

ชื่อเรื่อง	ด้วงขาโต <i>Caryedon serratus</i> Olivier และการป้องกันกำจัด
ผู้แต่ง	ชวลีมาศ บุญไทย อิวาย มลนิภา ศรีมาตรภิรมย์ ภูมิศักดิ์ ศรีเมือง และ นิลุบล ทวีกุล
ที่มา	วารสารวิทยาศาสตร์เกษตร ปีที่ 34 ฉบับที่ 4-6 (พิเศษ). 2546. หน้า 172-175
คำสำคัญ	ด้วงขาโต; การรมฟอสฟีน; ถั่วลิสง

บทคัดย่อ

ด้วงขาโต (*Caryedon serratus* Olivier) เป็นแมลงศัตรูผลิตผลเกษตรที่สำคัญของมะขามในประเทศไทย ปัจจุบันพบว่าด้วงขาโตเข้าไปสร้างความเสียหายแก่เมล็ดถั่วลิสงในโรงเก็บ ดังนั้นจึงให้ความสนใจในการศึกษาชีววิทยาของด้วงขาโต *C. serratus* และพืชอาหารชนิดอื่นๆ ที่ด้วงขาโตให้ความสนใจและเข้าทำลาย เพื่อหาวิธีการในการควบคุมและป้องกันกำจัดได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป จากการศึกษาชีววิทยาในพืชอาหารถั่วลิสง พบว่ามีวงจรชีวิต 71 วัน ระยะการเจริญเติบโตมี 4 ระยะ คือ ระยะไข่ 14.66 ± 1.53 วัน ระยะหนอน 20 ± 6.30 วัน ระยะดักแด้ 15.66 ± 12.06 วัน และระยะตัวเต็มวัย 20 ± 2.82 วัน จากการศึกษาพืชอาหารชนิดต่างๆ ได้แก่ ถั่วแดง ถั่วดำ ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ข้าวโพด และมะขาม ปรากฏว่าด้วงขาโตสามารถเจริญเติบโตและเข้าทำลายในเมล็ดมะขามได้มากที่สุด รองลงมา คือ ถั่วลิสง ส่วนถั่วชนิดอื่นๆ ด้วงขาโตสามารถวางไข่ได้แต่ไม่สามารถพัฒนาการต่อไปได้ โดยผลการศึกษาพบว่าในเมล็ดมะขามมีการวางไข่ การฟักเป็นตัวหนอน การเข้าดักแด้ การเจริญเติบโตเป็นตัวเต็มวัยและการเข้าทำลายเท่ากับ 81.75 เปอร์เซ็นต์ 96.25 เปอร์เซ็นต์ 50.50 เปอร์เซ็นต์ 56.75 เปอร์เซ็นต์ และ 73.50 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ส่วนในเมล็ดถั่วลิสงมีการวางไข่ การฟักเป็นตัวหนอน การเข้าดักแด้ การเจริญเติบโตเป็นตัวเต็มวัยและการเข้าทำลายเท่ากับ 30.75 เปอร์เซ็นต์ 94.00 เปอร์เซ็นต์ 15.25 เปอร์เซ็นต์ 31.25 เปอร์เซ็นต์ และ 38.00 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ และจากการศึกษาประสิทธิภาพในการกำจัดด้วงขาโตด้วยสารฆ่าแมลงบางชนิด chlorpyrifos (Ctphos 40%E.C.), cypermethrin (Cypermethrin 10% E.C.) และสารรมฟอสฟีน aluminium phosphide (Celphos 50% m/m) ปรากฏว่าสารรมฟอสฟีนน่าจะมีคามเหมาะสมในการป้องกันกำจัดมากที่สุด